

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Президент Закладу вищої освіти
«Університет Короля Данила»,
доктор юридичних наук, професор
А.І. Луцький

« 30 » 04 2025 р.

ВИСНОВОК

Закладу вищої освіти «Університет Короля Данила» про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Гребенюка Івана Васильовича на тему «Архітектурно-візуальна інтеграція скульптурної пластики у формуванні ідентичності міського простору», підготовлену на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань «Архітектура та будівництво» за спеціальністю 191 Архітектура та містобудування; тема затверджена Вченою радою Університету Короля Данила 28 лютого 2023 р., протокол № 7.

Правові підстави видачі висновку:

На підставі заяви аспіранта Гребенюка Івана Васильовича на тему «Архітектурно-візуальна інтеграція скульптурної пластики у формуванні ідентичності міського простору» (далі – здобувача), який виконав акредитовану освітньо-наукову програму та підготував дисертацію на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 Архітектура та містобудування в Закладі вищої освіти «Університет Короля Данила» (далі – Університет), про отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, а також поданої дисертації, копій наукових публікацій, довідки про виконання освітньо-наукової програми та висновку наукового керівника, відповідно до пункту 26 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), структурним підрозділом Університету, що виконує освітньо-наукову програму за спеціальністю 191 Архітектура та містобудування та здійснив підготовку здобувача – кафедрою архітектури та будівництва (далі – кафедра), з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації 30.04.2025 р. було проведено засідання, на якому відбулася публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення.

Витяг
з протоколу міжкафедрального засідання кафедри архітектури та
будівництва та кафедри дизайну
Університету від 30.04.2025 р., на якому відбулася публічна презентація
здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення

Присутні:

Огоньок Юрій Володимирович – доцент кафедри, доктор філософії архітектури, в.о. завідувача кафедри архітектури та будівництва;

Косьмій Михайло Михайлович – доктор архітектури, професор, професор кафедри архітектури та будівництва;

Карпаш Максим Олегович – доктор технічних наук, професор, професор кафедри архітектури та будівництва;

Ілин Любомир Михайлович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри архітектури та будівництва;

Савчук Андрій Іванович – кандидат архітектури, доцент кафедри архітектури та будівництва (науковий керівник);

Габрель Михайло Миколайович – кандидат архітектури, доцент кафедри архітектури та будівництва;

Шевчук Мирослава Олегівна – кандидатка хімічних наук, доцентка кафедри, заступниця завідувача кафедри архітектури та будівництва (головуюча на засіданні кафедри);

Касіянчук Василь Дмитрович – кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри архітектури та будівництва ;

Артьомов Віталій Євгенійович – кандидат технічних наук, доцент кафедри архітектури та будівництва;

Жовтуля Любомир Ярославович – кандидат технічних наук, доцент кафедри архітектури та будівництва;

Матоліч Ірина Яремівна – кандидатка мистецтвознавства, доцентка, завідувачка кафедри дизайну;

Гілязова Наталія Михайлівна – кандидатка мистецтвознавства, доцентка, доцентка кафедри дизайну;

Гребенюк Іван Васильович – здобувач.

Порядок денний: публічна презентація здобувачем Гребенюком Іваном Васильовичем наукових результатів дисертації на тему «Архітектурно-візуальна інтеграція скульптурної пластики у формуванні ідентичності міського простору» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю за спеціальністю 191 Архітектура та містобудування та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Слухали: здобувача Гребенюка І.В. про результати виконаного ним дисертаційного дослідження. У своїй доповіді аспірант чітко обґрунтував наукову та практичну актуальність обраної теми, визначив мету, ключові задачі, об'єкт, предмет і методи дослідження. Доповідач детально описав структуру роботи та основні її положення, розкрив новизну, теоретичне та практичне значення представленої дисертації. Здобувач акцентував увагу на наступних моментах

свого дослідження.

Дисертація присвячена комплексному аналізу процесів архітектурно-візуальної інтеграції скульптурної пластики у структуру сучасного міського простору та її впливу на формування локальної ідентичності. Скульптура розглядається не лише як самостійний мистецький об'єкт, але як активний компонент міського середовища, здатний формувати смислові акценти, підкреслювати історичну цінність, актуалізувати колективну пам'ять та слугувати інструментом візуальної комунікації між містом і його мешканцями.

У дисертації окреслено теоретико-методологічні основи дослідження архітектурно-просторової інтеграції скульптури, проаналізовано еволюцію підходів до розміщення скульптурних об'єктів у міському середовищі від класичних монументальних форм до сучасних інтерактивних і концептуальних інсталяцій. Особливу увагу приділено аналізу практик українських міст щодо інтеграції скульптур у публічний простір, вивченню прикладів вдалих урбаністичних рішень, а також виявленню проблем незбалансованого або формального впровадження пластичних елементів. Здійснено спробу систематизації критеріїв, за якими скульптура може ефективно формувати або підсилювати ідентичність місця: історико-культурна відповідність, просторово-візуальна гармонія, рівень емоційної взаємодії, комунікативна відкритість тощо.

На основі аналізу прикладів з міських просторів обґрунтовано принципи ефективної інтеграції скульптурної пластики, що сприяє збереженню історичної пам'яті, формуванню візуальної привабливості та посиленню ідентичності урбаністичного середовища.

Дослідження виконане відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри архітектури та будівництва Закладу вищої освіти «Університет Короля Данила» за напрямом «Виклики та вимоги життєстійкості в просторовій організації та розвитку урбанізованих систем і територій» (державний реєстраційний номер: 0124U003428).

Метою наукової роботи є всестороннє теоретичне осмислення та аналіз архітектурно-візуальної інтеграції скульптурної пластики у формуванні ідентичності міського простору шляхом з'ясування її ролі як домінантної художньої складової в структурі урбаністичного середовища, виявлення її взаємозв'язків із соціокультурним контекстом і навколишньою архітектурною тканиною, а також простеження еволюції скульптурних форм – від класичних монументальних рішень до сучасних інтервенцій публічного мистецтва, що трансформують сприйняття простору та формують символічний зміст міста.

Об'єктом дослідження є архітектурне середовище міста як просторово-візуальна система, що формує культурну, соціальну та емоційну ідентичність.

Предметом дослідження є принципи, засоби та архітектурно-візуальні механізми інтеграції скульптурної пластики у структуру міського простору в контексті формування його ідентичності.

Методологію дослідження становлять такі методи: юридичної лінгвістики, юридичної герменевтики та логіко-семантичного аналізу; формально-юридичний метод; логічний метод (його основні прийоми: аналіз, синтез, індукція, дедукція);

історико-правовий метод; аксіологічний метод; антропологічний метод системний та метод узагальнення.

Практичне значення полягає в тому, що сформульовані та обґрунтовані в роботі положення, висновки та пропозиції можуть бути використані як методологічна основа для проведення подальших наукових досліджень інтеграції скульптурної пластики у структуру міста з урахуванням локальних контекстів. Матеріали дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Закладу вищої освіти «Університет Короля Данила», зокрема при викладанні курсів «Історія архітектури та містобудування», «Теоретичні та методичні основи архітектурного проектування», (акт впровадження від 27.01.2025), а також науково-дослідній та експертно-аналітичній роботі Науково-дослідного інституту імені академіка УАН І.М. Луцького при виконанні наукових програм розвитку Університету Короля Данила (довідка про впровадження від 18.09.2024).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в комплексному підході до аналізу інтеграції скульптури у міський простір, враховуючи історичні, соціальні та культурні аспекти.

У дисертації надано ряд нових концептуальних положень, висновків і рекомендацій, що мають важливе теоретичне та практичне значення.

Основними науковими результатами роботи є такі положення:

1. Скульптурні елементи можуть бути акцентом або складовою частиною публічних просторів, які допомагають організувати потоки руху людей, створюючи своєрідні орієнтири або місця для зборів. Одним із методів є застосування скульптур як символів, які відображають культурні, історичні або політичні аспекти міста, що сприяє його ідентифікації та підсилює відчуття належності у мешканців.

Використання сучасних матеріалів та органічних форм також є важливим аспектом у створенні гармонійного середовища, яке сприяє відновленню зв'язку людини з природою в умовах урбанізації.

2. Скульптурні композиції, інтегровані в міський простір українських міст, відіграють значущу роль у формуванні унікальної урбаністичної ідентичності та створенні специфічної атмосфери середовища. Ці символічно насичені елементи слугують чинниками культурної стратифікації простору, надаючи йому історичної глибини та виконуючи функцію постійного нагадування про колективне минуле.

У контексті міської архітектури вони часто функціонують як осередки ідентифікації з простором, підтримуючи зв'язок між громадянами та їхнім містом. Такі об'єкти можуть репрезентувати визначні історичні постаті, події, міфологічні чи культурні образи, тим самим збагачуючи місто наративно і змістовно.

3. У сучасних українських містах скульптура все частіше виступає об'єктом інтерактивної взаємодії громадян. Важливими прикладами є публічні арт-об'єкти, де скульптури створюють дружній простір для відпочинку і стають місцем зустрічей мешканців міста. Ці проекти підтримуються як місцевою владою, так і громадськими організаціями, відображаючи інтерес громадян до трансформації своїх міст через мистецтво.

Роль громадськості також проявляється у зміні ставлення до скульптур, особливо тих, які несуть політичний чи історичний контекст. Після здобуття незалежності України та особливо під час декомунізації, суспільство активно брало участь у перегляді значущості радянських пам'ятників. Цей процес показав, як громадськість може впливати на формування нового візуального ландшафту міста.

4. Дослідження та аналіз історичних аспектів інтеграції скульптурних елементів в архітектурний контекст міського простору свідчать про їх ключову роль у формуванні міської ідентичності. Історичні пам'ятники виступають матеріальними репрезентаціями колективної пам'яті, які не лише фіксують події минулого, а й транслиують культурні та політичні цінності, що визначають унікальність урбаністичного середовища. Вони акцентують значення конкретного міста в національному історичному наративі, сприяючи формуванню відчуття належності та національної гордості, а також створюють особливий культурний фон, що підвищує привабливість міського простору. Окрім цього, монументальні об'єкти традиційно виконують функцію центрів громадської активності – місць, де відбуваються колективні святкування, акції пам'яті або прояви громадянської позиції. У такий спосіб історичні пам'ятники слугують не лише засобами збереження історії, але й активними елементами сучасного міського дискурсу, забезпечуючи зв'язок між минулим і сучасністю та підтримуючи унікальну ідентичність міста.

Це передбачає вивчення того, як історично взаємодіяли скульптура та архітектура, та фактори, які призвели до їх відокремлення. Визначаючи ці проблеми, створена основа для обговорення необхідності інтеграції між двома формами мистецтва.

5. Створення інтерактивних скульптур або арт-інсталяцій, які дозволять жителям і туристам взаємодіяти з мистецтвом, підвищить залученість громадян. Інтеграція елементів природи або використання екологічних матеріалів може сприяти сталому розвитку міського простору, підкреслюючи природний ландшафт і екологічну свідомість міста.

Скульптури можуть стати важливими елементами туристичних маршрутів. Організовані пішохідні екскурсії, що об'єднують відвідування важливих архітектурних і скульптурних об'єктів, допоможуть туристам краще зрозуміти культурну спадщину міста. Це також сприятиме розвитку локального туризму і зміцнить зв'язок між мистецтвом та архітектурою.

Після закінчення доповіді здобувача присутніми були поставлені наступні питання:

Запитання доктора архітектури, професора, професора кафедри Косьмія Михайла Михайловича: Яким чином порівняльно-типологічний метод використовується для аналізу різних моделей інтеграції скульптурної пластики в структуру міського простору? Які приклади його застосування можете навести на основі досвіду окремих міст?

Відповідь здобувача: Порівняльно-типологічний метод є ефективним інструментом для аналізу інтеграції скульптурної пластики в міський простір, оскільки дозволяє виявити спільні та відмінні риси в підходах до формування

урбаністичного середовища за допомогою мистецьких об'єктів. Застосування цього методу передбачає класифікацію скульптур за типами (монументальна, меморіальна, декоративна, інтерактивна, концептуальна тощо), функціональними ролями (естетична, комеморативна, соціокультурна) та за контекстом їх розміщення (історичні центри, рекреаційні зони, транспортні вузли, житлові райони).

Наприклад Київ демонструє різнорівневу модель інтеграції, де поєднуються класичні монументальні форми (Монумент Батьківщині-матері) з сучасними арт-об'єктами в публічному просторі (наприклад, інсталяції на Арт-причалі або вулиці Сагайдачного). Це дозволяє проаналізувати еволюцію типологій та зміну функцій скульптур у динамічному міському середовищі. Львів репрезентує модель контекстуальної інтеграції, де скульптурна пластика тісно пов'язана з історико-культурним середовищем (скульптури на площі Ринок, меморіальні пам'ятники в центрі міста), що формує особливу ідентичність простору.

Харків демонструє модернізаційний тип, у якому поряд із радянським спадком з'являються нові інтерактивні об'єкти в середовищі парків і скверів (наприклад, в сквері «Стрілка»), що відображає тенденцію до оновлення візуального ландшафту.

Прикладом моделі урбаністичного еклектизму є Одеса, де скульптурна пластика виконує як комеморативну (пам'ятник Дюку де Рішельє), так і декоративно-розважальну функцію («Скульптури котів», «Пам'ятник апельсину»), що дозволяє аналізувати поліфункціональність скульптур у туристично орієнтованому місті.

Застосування порівняльно-типологічного методу у цьому контексті не лише систематизує об'єкти, але й виявляє загальні урбаністичні та культурні тенденції, що формують візуальну мову сучасного міста.

Запитання кандидата історичних наук, доцента, доцента кафедри Ірина Любомира Михайловича: Яке значення має скульптурна пластика у процесі формування ідентичності міського простору та як концепт міської ідентичності інтерпретується в контексті урбаністичного мистецтва?

Відповідь здобувача: Скульптурна пластика відіграє важливу роль у формуванні ідентичності міського простору, оскільки є одним із ключових візуальних, символічних і комунікативних елементів урбаністичного середовища. Вона не лише структурує фізичний простір, а й наповнює його смисловими наративами, які формують у мешканців та відвідувачів відчуття місця, історичної тяглості, локальної специфіки та культурної унікальності.

Концепт міської ідентичності в сучасному урбаністичному дискурсі розглядається як сукупність ознак, що вирізняють певне місто або його фрагмент серед інших через історико-культурну спадщину, просторову організацію, візуально-архітектурне середовище та соціальну динаміку. Скульптура в цьому контексті виконує не лише естетичну, а й семіотичну функцію – вона слугує знаком, що фіксує або трансформує значення простору.

Наприклад, пам'ятники історичним особам чи подіям у Львові та Києві сприяють укоріненню колективної пам'яті в урбаністичному тілі міста, підкреслюючи його ідентичність як історико-культурного центру. Таким чином,

скульптура стає не лише частиною естетичного оформлення міста, але й інструментом конструювання соціокультурної реальності, що сприяє формуванню та зчитуванню ідентичності міського простору.

Запитання доктора технічних наук, професора Карпаша Максима Олеговича: Які особливості застосування концепту ідентичності в процесі формування міського скульптурного простору у м. Івано-Франківську.

Відповідь здобувача: У формуванні міського скульптурного простору Івано-Франківська категорія ідентичності відіграє ключову роль, оскільки саме через неї реалізується стратегія збереження культурної спадщини, посилення локального символічного капіталу та створення виразного образу міста. Ідентичність у цьому контексті розуміється як соціокультурна конструкція, що поєднує історичну пам'ять, регіональну специфіку та сучасні інтерпретації урбаністичних цінностей.

Скульптурні об'єкти Івано-Франківська відображають багаторівневу модель ідентичності, в якій поєднуються: історико-культурний вимір – через пам'ятники діячам української культури й історії (наприклад, Івану Франку, Тарасу Шевченку), які закріплюють національну ідентичність у міському ландшафті; локальний вимір – через об'єкти, пов'язані з міською традицією та пам'яттю (наприклад, пам'ятник «Металева кульбаба та диво-фея», що втілює сучасні тенденції скульптурного мистецтва, інтегруючи природні мотиви з абстракцією та новими матеріалами); сучасний художній дискурс – з появою нових скульптур та арт-об'єктів, що інтерпретують міський простір у контексті європейських тенденцій інтерактивності, відкритості й мультикультурності (як, наприклад, скульптури в межах фестивалю «Porto Franko»).

Таким чином, скульптурний ландшафт Івано-Франківська функціонує як простір символічної репрезентації міської ідентичності, де традиція й інновація формують цілісний візуально-культурний код міста. Це дозволяє мешканцям і гостям відчитувати простір як автентичний, живий і динамічний.

Після відповідей здобувача на запитання, слово для висновку було надано науковому керівнику кандидату архітектури, доценту кафедри Огоньок Вікторії Олегівні, яка зазначила, що в процесі роботи над дисертацією здобувач продемонстрував високий рівень наукової культури, володіння методами комплексного дослідження, здатність аналітично мислити, системно узагальнювати матеріал та формулювати обґрунтовані наукові висновки. Робота відзначається міждисциплінарним підходом, поєднанням архітектурознавчого, мистецтвознавчого та урбаністичного аналізу, що свідчить про глибоке занурення в проблематику та зрілість наукової позиції здобувача.

Дисертація має чітку структуру та послідовну логіку викладення. У вступі обґрунтовано актуальність теми, окреслено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, визначено методи, наукову новизну, практичне значення та зв'язок з науковими програмами. У теоретичному розділі проведено ретельний аналіз поняття міської ідентичності та ролі скульптури у її формуванні. Наступні розділи містять історико-культурний аналіз, типологізацію прийомів інтеграції, визначення принципів і критеріїв ефективного включення скульптур у міське

середовище, а також прикладну модель їх впровадження в реальні урбаністичні контексти.

Серед основних наукових результатів, отриманих здобувачем, варто відзначити:

- класифікацію типів архітектурно-візуальної взаємодії скульптури з міським простором;
- виокремлення принципів вдалого включення скульптурної пластики в середовище (контекстуальність, масштабна узгодженість, композиційна гармонія тощо);
- розроблення критеріїв оцінювання ефективності інтеграції скульптур у публічний простір;
- аналітичний огляд сучасного досвіду українських і зарубіжних міст у цій сфері;
- пропозицію концепції етапного планування впровадження скульптур у міське середовище з урахуванням соціокультурних і просторових характеристик.

Окремо слід наголосити, що дослідження має не лише теоретичну, а й вагому практичну цінність. Запропоновані підходи та моделі можуть бути впроваджені в архітектурно-проектну діяльність, в роботі з благоустроєм та ревіталізації міських просторів, у формуванні стратегій розвитку локальної ідентичності та культурної політики міст. Результати дисертації можуть бути корисними як для науковців, так і для практиків – архітекторів, урбаністів, дизайнерів середовища, представників органів місцевого самоврядування.

Протягом усього періоду виконання наукового дослідження здобувач проявив ініціативність, відповідальність, здатність до самостійного наукового пошуку, глибоку зацікавленість у темі, відкритість до фахової критики, а також високу культуру академічного письма. Працюючи над темою, він виявив не лише знання теоретичних основ, а й уміння бачити перспективу прикладного застосування здобутих результатів у реальних урбаністичних умовах.

Подані в дисертації результати дослідження є актуальними, мають теоретичну і практичну цінність, робота виконана на належному науковому рівні. Отримані висновки підтверджують, що вихідна методологія дисертації вірна, всі поставлені завдання виконано, мету досягнуто. Опубліковані наукові праці містять основні положення і результати проведеного дослідження. Роботу оформлено відповідно до встановлених вимог.

За складом наукової новизни, рівнем обґрунтованості та достовірності одержаних результатів, їх теоретичною і практичною цінністю дисертація Гребенюка І.В. на тему «Архітектурно-візуальна інтеграція скульптурної пластики у формуванні ідентичності міського простору» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, і тому заслуговує позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Здобувач виконав індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план, а її дисертація готова до захисту.

Далі слово було надано рецензенту:

Рецензент – Матоліч Ірина Яремівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувачка кафедри дизайну, відмітила, що тема дисертації демонструє високий рівень професійної підготовки здобувача, її здатність до самостійного наукового пошуку, аналітичного мислення та формулювання конструктивних висновків. Аналіз роботи свідчить, що автор справився із поставленою метою. Автор дисертації ґрунтовно проаналізував історичні витоки, сучасні тенденції та практичні аспекти взаємодії скульптурних об'єктів з міським простором, спираючись на широкий науково-теоретичний матеріал, міждисциплінарні підходи та актуальні приклади з українського та зарубіжного досвіду. Робота вирізняється системністю, логічною структурою, виваженим аналізом і чіткою аргументацією висновків.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці типології форм архітектурно-візуальної взаємодії скульптури з міським простором, формулюванні принципів та критеріїв інтеграції, а також у запропонованій концепції етапного впровадження скульптурних об'єктів з урахуванням соціального контексту та урбаністичних особливостей. Отримані результати мають як теоретичне, так і практичне значення та можуть бути застосовані у сфері проектування, містобудування, благоустрою публічних просторів, формування культурної політики міста.

Наведено приклади інноваційних практик із зарубіжного досвіду, які передбачають інтерактивність, мультимедійність, партисипативність та мобільність скульптурних рішень. На основі цього запропоновано концепцію етапного впровадження скульптурної пластики у міський простір, що охоплює дослідження контексту, вибір локалізацій, творче моделювання, залучення громади та поетапну реалізацію.

Дисертація демонструє високий рівень професійної підготовки здобувача, її здатність до самостійного наукового пошуку, аналітичного мислення та формулювання конструктивних висновків.

Аналіз змісту публікацій, основного тексту дисертації і узагальнювальних висновків переконує, що автором здійснено корисне для юридичної науки, навчальних потреб, практичної архітектурної діяльності наукове дослідження.

Виходячи з наведеного вище, рецензентка зробила висновок, що дисертація Гребенюка І.В. на тему «Архітектурно-візуальна інтеграція скульптурної пластики у формуванні ідентичності міського простору» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, заслуговує позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді відповідного профілю.

Рецензент Карпаш Максим Олегович – доктор технічних наук, професор, професор кафедри, зауважив, що тематичне обґрунтування дослідження є переконливим і виваженим, оскільки враховує актуальні урбаністичні виклики, пов'язані з процесами глобалізації, стандартизації міського простору та втратою локальної культурної ідентичності. Серед сильних сторін дослідження – чітке окреслення об'єкта й предмета дослідження, а також формулювання мети, завдань і методологічного інструментарію, які відповідають міждисциплінарному характеру теми.

Особливої уваги заслуговує аргументація здобувачем наукової новизни, що не лише ґрунтується на загальній теоретичній основі, але й базується на аналізі конкретного міського простору (Івано-Франківська), що дозволило дисертанту запропонувати нові підходи до гармонійної інтеграції скульптури у структуру урбаністичного середовища. Новизна підтверджується також запропонованими методичними рекомендаціями, які можна апробувати на практиці. До безперечних здобутків слід віднести й узагальнення критеріїв успішної інтеграції скульптурних елементів, зокрема контекстуальність, масштабність, емоційна виразність та ступінь залучення громади.

Висновки до дисертації є повними, логічно пов'язаними з поставленими завданнями, структурно впорядкованими та аргументованими як емпіричними спостереженнями, так і порівняльним аналізом вітчизняних і зарубіжних практик. Суттєвим внеском у наукову думку є також розкриття функціонального, семантичного й соціального потенціалу скульптури у формуванні середовища публічної взаємодії. Дисертант продемонстрував вміння не лише опрацьовувати джерельну базу, але й здійснювати авторське осмислення досліджуваного феномена.

Разом з тим, доцільно було б поглибити аналітичний апарат щодо співвідношення тимчасових і постійних скульптур у динаміці урбаністичних трансформацій, а також залучити ширший спектр прикладів зі світової практики (зокрема міст, що активно впроваджують інтерактивне мистецтво). Втім, це не знижує загальної наукової вартості праці, яка є цілісною, змістовною і практично орієнтованою. Робота має високий ступінь наукової зрілості й може слугувати основою для подальших прикладних і теоретичних досліджень у сфері архітектури, урбаністики та публічного мистецтва.

Узагальнюючи результати аналізу, ми дійшли висновку, що дисертаційне дослідження Гребенюка І.В. на тему «Архітектурно-візуальна інтеграція скульптурної пластики у формуванні ідентичності міського простору» відповідає вимогам, визначеним Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), а також Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження цього ступеня. Робота характеризується високим рівнем наукової новизни, обґрунтованістю теоретичних положень і вагомим практичним значенням здобутих результатів. Ураховуючи викладене, дисертація заслуговує на позитивну оцінку та може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді за відповідною спеціальністю.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор архітектури, професор, професор кафедри Косьмій Михайло Михайлович відзначив, що дисертант продемонстрував глибоке розуміння предмета дослідження, провів комплексний міждисциплінарний аналіз історичних і сучасних практик інтеграції скульптур у публічні простори українських і зарубіжних міст, розробив системну типологізацію скульптурних об'єктів за архітектурно-просторовими характеристиками та функціональними ролями.

У роботі чітко сформульовано теоретичні положення, що мають новизну та методологічну цінність для подальших досліджень і практики. Зокрема, обґрунтовано архітектурно-візуальні принципи інтеграції скульптурної пластики, визначено її ідентифікаційні функції у міському контексті, запропоновано рекомендації для фахівців щодо гармонійного впровадження скульптур у міське середовище. Особливо слід відзначити розробку авторської моделі взаємодії скульптури з архітектурним середовищем, що враховує художній, просторовий та соціокультурний аспекти.

Також відмітив про актуальність обраної теми дисертаційного дослідження. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність забезпечені: професійним вирішенням автором низки наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження, та адекватністю структурно-логічної схеми дослідження визначеній меті: кожен наступний розділ чи підрозділ органічно пов'язаний з попереднім і доповнює його; використанням широкої джерельної бази за темою дисертації; достатньою кількістю публікацій наукових статей за напрямом дисертації. У цілому дисертація Гребенюка І.В. на тему «Архітектурно-візуальна інтеграція скульптурної пластики у формуванні ідентичності міського простору» виконана на високому науковому рівні, є самостійним завершеним науковим дослідженням та відповідає вимогам, передбаченим Порядку присудження ступеня доктора філософії, і робота може бути рекомендована для проведення її попередньої експертизи та подальшого захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри Касіяничук Василь Дмитрович, відмітив, що у дисертаційній роботі Гребенюка І.В. на високому рівні проведений аналіз запропоновано науково обґрунтовану систему архітектурно-візуальної інтеграції скульптурної пластики в міський простір як важливого чинника формування просторової ідентичності міста. Автором встановлено, що скульптурна пластика, за умови її змістовної та композиційної відповідності навколишньому середовищу, здатна виконувати не лише естетичну функцію, а й виступати носієм символічного змісту, інструментом збереження культурної пам'яті та посилення емоційного зв'язку мешканців із простором. Визначено низку принципів, дотримання яких забезпечує успішну архітектурно-візуальну інтеграцію: контекстуальність, масштабна узгодженість, композиційна гармонія, візуальна доступність, символічна насиченість та соціальна релевантність. Запропоновано критерії оцінки якості розміщення скульптур у міському просторі, зокрема врахування

візуальної зчитуваності, функціонального зв'язку з оточенням, рівня інтерактивності та впливу на активність у публічному середовищі.

У роботі проаналізовано практики реалізації скульптурних об'єктів в українських містах, виявлено дисбаланс між традиційними монументальними формами та сучасними підходами до публічного мистецтва. Наведено приклади інноваційних практик із зарубіжного досвіду, які передбачають інтерактивність, мультимедійність, партисипативність та мобільність скульптурних рішень. На основі цього запропоновано концепцію етапного впровадження скульптурної пластики у міський простір, що охоплює дослідження контексту, вибір локалізацій, творче моделювання, залучення громади та поетапну реалізацію.

У результаті здійсненого дослідження сформульовано низку положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем, найбільш значущих із яких є актуальною науковою проблемою, а запропоновані у ній висновки дозволять подолати цілий ряд прогалин в українській архітектурі та по новому підійти до проблем втілення ціннісних засад в мистецтво та урбаністику України.

З огляду на зазначене, робота може бути рекомендована для проведення її попередньої експертизи та подальшого захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидатка мистецтвознавства, доцентка, завідувачка кафедри дизайну Матоліч Ірина Яремівна наголосила на тому, що матеріали дисертації свідчать про те, що аспірант приділив достатньо уваги результатам дослідження які сприяють підвищенню якості архітектурного середовища, збереженню та актуалізації культурної спадщини, а також формуванню стійкої міської ідентичності засобами скульптурної пластики. Дисертація Гребенюка І.В. є цілком самостійним науковим дослідженням, яке за актуальністю, ступенем новизни й внеском у науку з історії архітектури та містобудування та архітектурного проектування повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії. Як результат, робота може бути рекомендована для проведення її попередньої експертизи та подальшого захисту у спеціалізованій вченій раді.

Узагальнюючи висловлені в процесі обговорення дисертації думки, головуюча фахового семінару, кандидатка хімічних наук, заступниця завідувача кафедри Шевчук М.О. наголосила на тому, що в дисертації сформульовано й обґрунтовано висновки та пропозиції, які сприятимуть вдосконаленню розумінню засобів формування у сфері архітектури, містобудування та культурної політики, спрямованих на вдосконалення візуального середовища міст, збереження локальної ідентичності й формування якісного, гармонійного та культурно насиченого міського простору. Головуюча також підкреслила, що здобувач усунув і врахував всі зауваження та побажання, що були висловлені в дисертації під час попередніх обговорень роботи на кафедрі. Дисертація готова до захисту.

Присутні на засіданні науковці одноголосно запропонували: визнати дисертацію Гребенюка І.В. завершеною теоретично та практично-значимою науковою роботою, що містить висновки, які сприяють розв'язанню нагальної наукової проблеми та є суттєвим внеском у розвиток науки з історії архітектури та містобудування та архітектурного проектування, і яка може бути рекомендована для захисту у спеціалізованій вченій раді. Тому запропонувала

схвалити такий позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

ВИСНОВОК

щодо дисертації Гребенюка Івана Васильовича на тему «Архітектурно-візуальна інтеграція скульптурної пластики у формуванні ідентичності міського простору», на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань «Архітектура та будівництво» за спеціальністю 191 Архітектура та містобудування

Актуальність теми дисертації Гребенюка І.В. зумовлена потребою формування виразної просторової ідентичності сучасного міського середовища та гармонійної інтеграції скульптурної пластики в архітектурну структуру міста. В умовах урбаністичних трансформацій, посилення культурної конкуренції міст і розвитку публічного мистецтва де виникає необхідність у науково обґрунтованих підходах до взаємодії скульптури й архітектури. Недостатність теоретичних досліджень та методичних рекомендацій щодо цілісного включення скульптурних об'єктів у міський простір визначає потребу в комплексному вивченні даної проблематики.

Наукове завдання, за розв'язання якого здобувачка заслуговує присудження наукового ступеня, полягає в тому, що в дисертаційній роботі розв'язано важливе наукове завдання, що полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичному визначенні принципів, методів і засобів архітектурно-візуальної інтеграції скульптурної пластики в структуру міського простору з метою формування його ідентичності.

На основі проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень; *найсуттєвішими науковими результатами, які одержав здобувачка особисто та які характеризуються достовірністю та науковою новизною, є такі:*

– дисертантом обґрунтовано та систематизовано функції скульптурної пластики в структурі міського простору, серед яких виокремлено: ідентифікаційну, меморіальну, емоційно-комунікативну, орієнтаційну, інтерактивну та соціокультурну, з урахуванням сучасних вимог до публічного простору;

– дисертантом визначено типологію скульптурної пластики, інтегрованої в міський простір, за критеріями просторового розміщення, ступеня взаємодії з архітектурним середовищем, художньої мови та функціонального навантаження;

– автором запропоновано архітектурно-містобудівельні принципи інтеграції скульптури, серед яких основними є: контекстуальність, масштабність, композиційна узгодженість, візуальна домінантність, доступність сприйняття, взаємодія з користувачем;

– автором науково обґрунтовано необхідність вивчення скульптурної пластики як комунікативного медіатора між архітектурною формою та соціокультурним сприйняттям міського простору, що дозволяє розглядати скульптуру не лише як декоративно-мистецький компонент, а як активний

ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

3. Допустити здобувача Гребенюка Івана Васильовича до проходження процедури його атестації разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту його наукових досягнень у формі підготовленої ним дисертації на тему «Архітектурно-візуальна інтеграція скульптурної пластики у формуванні ідентичності міського простору», на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань «Архітектура та будівництво» за спеціальністю 191 Архітектура та містобудування.

Голосували “за” – 12 присутніх на засіданні кафедри докторів і кандидатів наук.

Головуюча на засіданні –
заступниця завідувача кафедри архітектури та будівництва
Університету Короля Данила,
доцент кафедри, кандидат хімічних наук

М.О.ШЕВЧУК

